

Ontwikkeling subsidie omgevingsveiligheid en gemeentefonds

Inleiding

Zowel Omgevingsdienst Zuidoost Brabant en Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost ontvangen tot en met eind 2020 een subsidie van het rijk voor activiteiten op het gebied van externe veiligheid. Deze rechtstreekse subsidie wordt beëindigd en ondergebracht in de uitkering van het gemeentefonds aan gemeenten en provincies.

In deze notitie doen Omgevingsdienst Zuidoost Brabant en Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost een voorstel om de activiteiten te blijven uitvoeren. Er wordt daarbij eerst ingegaan op de historie van de regeling en de huidige situatie. Vervolgens wordt de nieuwe regeling toegelicht en tot slot wordt een voorstel op hoofdlijnen voor een nieuwe regionale regeling gedaan.

Historie en Huidige situatie

Bestuurlijk Omgevingsberaad

De teksten in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit de notitie “Meerjarenagenda Lokaal beleid externe veiligheid 2021 en verder”, opgesteld door het Bestuurlijk Omgevingsberaad, een bestuurlijk overleg wat plaatsvindt onder regie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en waar bestuurlijke vertegenwoordigers van diverse organisaties met betrekking tot omgevingsveiligheid aan deelnemen. De gemeenten worden vanuit VNG vertegenwoordigd in dit overleg.

Geschiedenis

Vanaf 2004 zijn programmatische middelen beschikbaar gesteld voor de versterking van de uitvoering van lokale EV-taken, in de periode 2015-2018 gebeurt dit in het kader van de Impuls Omgevingsveiligheid (IOV), verlengd tot en met 2020. Deze middelen zijn door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan de provincies beschikbaar gesteld. Daarnaast zetten gemeenten en provincies hun algemene middelen uit het gemeente- en provinciefonds in ter financiering van lokale EV-taken.

De Impuls Omgevingsveiligheid 2015 – 2020 heeft beoogd om de uitvoeringsdiensten (omgevingsdiensten én veiligheidsregio's) te versterken. Om deze reden zijn de middelen in het provinciefonds gestort en vervolgens rechtstreeks naar de omgevingsdiensten doorgezet. De provincie Zuid-Holland heeft in haar rol als secretaris de middelen ontvangen voor de veiligheidsregio's en als subsidie doorgezet.

Versterking omgevingsveiligheid 2021 en verder

Met het beëindigen van het programma Impuls Omgevingsveiligheid en het toedelen van de middelen aan gemeentefonds en provinciefonds verdwijnt de rechtstreekse financiering van de (wettelijke) taken via de provincies - op basis van een specifieke verdeelsleutel - en de sturing door het Bestuurlijk Omgevingsberaad (BOB). Daarmee wordt ook de oude discussie over bekostiging van de wettelijke taken beëindigd. Vanaf 2021 wordt aangesloten bij bestaande structuren en processen rondom de financiële verhoudingen.

Uitgevoerde taken en activiteiten

De taken die onze beide organisaties uitvoeren in het kader van de omgevingsveiligheid verschillen. Ze worden daarom voor de beide organisaties afzonderlijk beschreven.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

In de IOV periode zijn diverse projecten gestart waarvan er nog enkele in uitvoering zijn, die de komende jaren nog financiering behoeven. Daarnaast voert de ODZOB samen met de Veiligheidsregio overleg met het rijk omtrent landelijke ontwikkelingen, zoals de structuurvisie buisleidingen en Basisnet. Ook voert de ODZOB de wettelijke taken uit, zoals de ontwikkeling rondom zeer zorgwekkende stoffen en het register externe veiligheid (REV).

Geadviseerd wordt om de financiering van deze projecten en wettelijke taken via de werkprogramma's van de deelnemers te laten lopen en daarmee dus niet te kiezen voor een toevoeging aan het programma Collectieve Taken. In onderstaande tabel zijn de huidige taken breder omschreven.

Project	Omschrijving werkzaamheden
Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) ¹	Het beleid rondom zeer zorgwekkende stoffen is er op gericht om een voortschrijdende vermindering van de belasting voor de omgeving te realiseren en een aantal van deze stoffen uiteindelijk volledig uit te bannen. Bedrijven zijn er aan gehouden te blijven streven naar vermindering van toepassing en emissies van deze stoffen. Zij moeten vijfjaarlijks rapporteren over hun voortgang daarbij. De ODZOB ziet er op toe dat dit rapporteren daadwerkelijk gebeurt. De ODZOB beschikt over medewerkers die kennis en ervaring hebben om dit te kunnen doen. De ODZOB beschikt over een registratiesysteem waarin het gebruik door of de vorming van zeer zorgwekkende stoffen bij bedrijven en de emissies ervan worden vastgelegd en kunnen worden gemonitord en gerapporteerd. De ODZOB werkt samen met andere (Brabantse) Omgevingsdiensten en Waterschappen. Hierbij staan gezamenlijke opbouw en uitwisseling van kennis en ervaring en uniforme aanpak centraal.
Landelijke ontwikkelingen transportassen en PGS-en	Gevaarlijke stoffen vervoeren is risicovol. Om gevaarlijke stoffen te vervoeren moeten vervoerders zich houden aan veiligheidseisen. Transportroutes en de omgeving rond deze transportroutes moeten aan speciale eisen voldoen. De ODZOB neemt in samenwerking met de VRBZO en gemeenten deel aan deze ontwikkelingen namens de regio, hierbij moet gedacht worden aan de ontwikkelingen structuurvisie buisleiding en actualisatie Basisnet. Hierbij wordt ook de vertaling van de aandachtsgebieden van deze risicobronnen naar de omgeving betrokken. Ook dienen PGS-en iedere 5 jaar te worden geactualiseerd. Bij de actualisatie van een PGS wordt een projectgroep geformeerd. Hierbij is deelname vanuit een Omgevingsdienst gewenst. Vanuit het Rijk wordt deelname vanuit de projectgroep gedeeltelijk gefinancierd. Deelname vanuit de ODZOB is wenselijk, omdat we hiermee kennis opdoen voor de organisatie en invloed hebben op de inhoud van de PGS-en.

¹ In de kadernota 2022 is een uitgebreide toelichting van de werkzaamheden opgenomen.

Project	Omschrijving werkzaamheden
Informatievoorziening bij calamiteiten (Alert 4 Omgeving), pilot Helmond	In deze pilot werkt Stichting Bedrijventerreinen Helmond (ondernemers) samen met de veiligheidsregio (VRBZO), gemeente Helmond, Waterschap AA en Maas en de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB). Samen willen we ervoor zorgen dat bij een calamiteit alle betrokkenen beschikken over goede informatie. Dit geldt voor zowel de hulpdiensten als de naaste omgeving. Met Alert4Omgevingen en de app Alert4All kunnen (risicovolle) bedrijven bij een incident of een dreiging daartoe snel en rechtstreeks informatie verstrekken aan andere bedrijven, instellingen en bewoners in de omgeving. EASI ² gesprekken en instructie bij (risicorelevante) bedrijven voeren, het testen en evalueren Alert4Omgeving bij bedrijven Helmond, het uitrollen van Alert4Omgeving in de regio en evaluatie & rapportage Alert4Omgeving
Actualiseren REV	Het bijhouden en actualiseren van het REV is een wettelijke taak van gemeenten en de provincie. Onder IOV voerde de ODZOB deze taken uit voor alle gemeenten. Onder de Omgevingswet wijzigt de registratie, namelijk in plaats van invloedsgebieden moeten aandachtsgebieden worden opgevoerd, daarnaast komen er nieuwe risicovolle bedrijven bij, de propaantanks tussen 1 en 3 m3 en opslag van gevaarlijke stoffen vanaf 2.500 kg.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

In de werkwijzer risicobeheersing is aangegeven dat Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost de landelijke IOV subsidie ontvangt zodat al in de voorfase met gemeenten mee gedacht kan worden bij een voorgenomen gebiedsontwikkeling waarbij externe veiligheid een rol speelt. Tevens werden de subsidiegelden gebruikt om een impuls te kunnen geven aan een beleidsmatige doorontwikkeling bijvoorbeeld in het kader van de aankomende Omgevingswet en het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) project risicorelevante bedrijven. Dit heeft geresulteerd in een aantal concrete resultaten waaronder het 'Standaardadvies ruimtelijke ontwikkelingen', 'Kernboodschappen risicocommunicatie', 'Beïnvloedingsstrategie risicorelevante bedrijven', 'Kernwaarden Omgevingsvisie' en de nog af te maken 'Handreiking veilige leefomgeving, een leidraad voor het omgevingsplan'. Deze zijn in samenwerking met de twee andere Brabantse (of alle landelijke veiligheidsregio's) en regionale omgevingsdienst opgesteld.

De afgelopen jaren is de IOV subsidie langzaam verminderd. Dit betekende concreet dat de beleidsmatige doorontwikkeling daarmee werd verminderd. Het in de voorfase kunnen meedenken met gemeenten bij een voorgenomen ontwikkeling is gebleven en naar verwachting zal dit ook zo na invoering van de Omgevingswet blijven.

De Omgevingswet beoogt meer eenvoud, overzicht en transparantie in de wet- en regelgeving rondom de fysieke leefomgeving. Het betreft tevens een cultuurverandering waarbij overheden samen vooraf nadenken 'in mogelijkheden'. Door de Omgevingswet transformeert de manier waarop gemeenten afwegingen maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Het accent verschuift van 'een goede ruimtelijke ordening' naar 'een evenwichtige toedeling van functies'. Daarbij ligt de focus zowel op de klassieke ruimtelijke ordening-aspecten als op gezondheid en veiligheid. In het Besluit Kwaliteit Leefomgeving is bepaald met welke veiligheidsbelangen rekening gehouden dient te worden in het Omgevingsplan en daarbij wordt er tevens een relatie gelegd met de Wet veiligheidsregio's. In de geest van de Omgevingswet betekent dit zo veel mogelijk vroegtijdig (in de voorfase) met elkaar in gesprek over hoe met deze belangen rekening gehouden kan worden. Dit is in lijn met het vastgestelde Beleidsplan Wet Veiligheidsregio's 2019 waar is besloten dat VRBZO adviseert bij het opstellen van het Omgevingsplan en Omgevingsvisie.

---

² Communicatieprogramma

Nieuwe regeling financieel

In septembercircular 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld onder de noemer "Decentralisatie-uitkering Versterking omgevingsveiligheidsdiensten". De middelen zullen in elk geval voor vier jaar worden opgenomen in het gemeentefonds. De circular 2020 bevat een uitsplitsing van de bedragen per gemeente, zie bijlage 1 van deze notitie. Voor de provincie geldt een vergelijkbare opzet.

Voorstel

De Omgevingsdienst en Veiligheidsregio adviseren hun deelnemers om de middelen die nu via het gemeentefonds worden uitgekeerd beschikbaar te houden voor de omgevingsveiligheid, waardoor de taken die eerder werden uitgevoerd vanuit de subsidie te kunnen blijven uitvoeren. Op basis van een analyse van de Raad van directeuren veiligheidsregio's lijkt een verdeling van 33% - 67% tot 40%-60% reëel. In onze regio wordt die bandbreedte door beide organisaties ook reëel geacht. We stellen daarom voor te verhouding €63.000,- tot €126.000,- te hanteren.

De wijze waarop gemeenten (en de provincie) hun financiële bijdrage gaan leveren aan de Omgevingsdienst en Veiligheidsregio is niet hetzelfde. Voor de Veiligheidsregio leidt dit tot een voorstel aan het Algemeen Bestuur, waarna deze middelen in de begroting kunnen worden opgenomen en de gemeentelijke bijdrage verhoogd wordt. Het exacte traject hiervoor wordt in de kadernota en daarna in de begroting van de Veiligheidsregio uitgewerkt.

Voor de Omgevingsdienst geldt dat gemeenten en provincie (gezien het karakter van de activiteiten) zelf een afweging maken of deze taken bij de Omgevingsdienst worden belegd. Deze werkzaamheden worden dan toegevoegd aan de werkprogramma's 2021. Uiteraard is het zo dat er synergievoordelen bestaan als alle deelnemers de werkzaamheden bij de Omgevingsdienst voortzetten. Het voorstel wordt bij de Omgevingsdienst dan ook ter kennisname aangeboden aan het Algemeen Bestuur. De begroting van de Omgevingsdienst hoeft hiervoor niet gewijzigd te worden, omdat er enkel een verschuiving plaatsvindt tussen verschillende categorieën werkzaamheden.

Beide voorstellen worden nog dit jaar aan het Algemeen Bestuur voorgelegd, zodat de onderlinge relatie (zowel programmatisch als qua financiën) voor alle betrokkenen helder is.

Bijlage 1, bedragen per deelnemer

Onderstaande tabel bevat de verhoging van het gemeentefonds op basis van de circulaire uit september 2020. Het bedrag van provincie is gebaseerd op het aandeel van de uitkering die de provincie ontvangt dat kan worden toebedeeld aan de regio Zuidoost-Brabant.

Gemeente	Toevoeging gemeentefonds	Aandeel ODZOB	Aandeel VRBZO
Asten	€ 5.000	€ 2.981	€ 2.019
Bergeijk	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Gemeente Best	€ 8.000	€ 4.769	€ 3.231
Bladel	€ 5.000	€ 2.981	€ 2.019
Cranendonck	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Deurne	€ 11.000	€ 6.558	€ 4.442
Eersel	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Eindhoven	€ 37.000	€ 22.058	€ 14.942
Geldrop-Mierlo	€ 7.000	€ 4.173	€ 2.827
Gemert-Bakel	€ 12.000	€ 7.154	€ 4.846
Heeze-Leende	€ 3.000	€ 1.788	€ 1.212
Helmond	€ 22.000	€ 13.115	€ 8.885
Laarbeek	€ 3.000	€ 1.788	€ 1.212
Nuenen	€ 3.000	€ 1.788	€ 1.212
Oirschot	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Reusel-De Mierden	€ 1.000	€ 596	€ 404
Someren	€ 6.000	€ 3.577	€ 2.423
Son en Breugel	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Valkenswaard	€ 4.000	€ 2.385	€ 1.615
Veldhoven	€ 7.000	€ 4.173	€ 2.827
Waalre	€ 2.000	€ 1.192	€ 808
Subtotaal gemeenten	€ 156.000	€ 93.000	€ 63.000
Provincie, tbv Brabant Zuidoost	€ 33.000	€ 33.000	€ 0
Totaal	€ 189.000	€ 126.000	€ 63.000

